

Skuggamyndir

UMMÆLI

Sólfinn Hansen

Ingun Christensen: *Skuggamyndir*. Bókadeild Føroya Lærarafelags, 2015.
77 bls.

Bussurin er bindiliðið millum níggju ymiskar mannalagnur. Við vekslandi sjónarhorni skiftir frásøgufólkið millum persónarnar, sum ikki tykjast at hava nakað annað til felags enn av tilvild at vera komin í eitt akfar, ið skal flyta tey frá A til B. Og tó. Felagsnevningarin er eisini, at hvør einstakur teirra ber uppá hugsanir, stúranir og kenslur, sum tey ikki koma út við, men sum hvør í sínum lagi plága tey frá morgunstundini av. Frásagnarhátturin er vælkendur sum perlubandshátturin, har ongin eyðsýniligur samanhangur er millum ymisku kapitlarnar. Tankarnir verða leiddir aftur á *Við bivandi hjarta* eftir Høgna av Heiði og *Skriva í sandin* eftir Marjuna S. Kjelnæs, ið vórðu bygdar á sama hátt, og eins og í teimum kann hvør kapittul eisini lesast sum ein sjálvstøðug stuttsøga. Stóri munurin er tó, at í skaldsøguni hjá Ingun Christensen eru allir høvuðspersónarnir navnleysir, øll støðini navnleys og skaldsøgan sjálv tíðarleys.

Bókin viðger sum vera man fleiri temu, har samvitskubit og innistongdar kenslur eru tey mest afturvendandi. Frá forelskaða dreinginum, ið stríðist fyri at liva upp til væntanirnar hjá foreldrnum og fyri ikki at missa ta nógv búvaru gentuna, yvir loyndarfullu, lívsroyndu og dárandi kvinnuna til beisku, eftirløntu lærarinnuna, sum hevur verið so upptikin av at eygleiða sínar fyrrverandi næmingar og onnur, at hon

hefur forsæmt at liva sjálf, verða vit leidd ígjögnum eitt umfangandi kensluspektrum.

Stúran fyri dóminum hjá øðrum, svartsjúka, vónbrot, strongd, sorg og ikki-afturløntur kærleiki, men eisini vón og nøgdsemi, eru kenslurnar sum bera skaldsøguna frameftir, og nakað óvanligt fyri sjangruna upplivir lesarin eina ávísa forloysing móti endanum. Træðrinnir verða hildnir væl saman, og í hvørjum kapitli eydnast tað væl at supplera tann undanfarna. Lesarin fær lötumyndir av lívinum hjá høvuðspersónunum, sum fyri summar enda eins fastlæstar og tær byrjaðu, og tað ger, at avgerðirnar hjá øðrum høvuðspersónum um at koma víðari í lívinum tykjast alt meira kærkomnar, líkamikið um lesararin heldur tær vera rættar ella ikki.

At persónarnir eru navnleysir gevur skaldsøguni ein universellan dām av tíðarloysi, samstundis sum staðarloysið gevur henni ein ævintýrakendan farra, og verður hetta bert undirstrikað av *ex medias res*-endingunum í fleiri av kapitlunum. Við undantaki av teirri forsmáddu lærarinnuni og trygggleikanarkomaniska dreinginum í byrjanini eru persónarnir somuleiðis róleysisir og samleikasøkjandi. Og bussurin, har onkur annar stýrir fyri síðani at seta fólk av, ið hvørva í hvør sína ætt, hepnast heilt væl sum ímynd av lagnuni og sum karmur fyri frásøgnina. Tó kundi skaldsøgan gjørt meira við at lýst bussin innanífrá og givið lesaranum eina betri fatan av, hvussu persónarnir plaseradu seg í mun til hvønn annan.

Við vanda fyri at enda í tí meira klisje-kenda verður stutt nortið við evni sum fosturtøku og samkyndleika. Tað tykist sum um høvundurin er tilvitaður um, at hetta er viðgjørt óteljandi ferðir áður, og tí hegnisliga velur ikki at útpensla hesi, men letur evnini í staðin enda við cliffhangarum, har lesarin fær undirstrikað, at høvundurin gjarna vil hava hesi temu við, meðan tað er minni greitt, hví tað er neyðugt.

Ímillum innibyrghu og strongdelvandi kenslurnar, ið eru savnaðar samstundis í bussinum, megnar ein einstakur av persónunum at finna nøgdsemi í tí, hann hevur, og tað fungerar sum ein lætti í øllum vónloysinum. Frásagnarferðin er høg, og vit sum lesarar læra í grundini

ongan av persónunum reiðiliga at kenna, áðrenn farið verður víðari til tann næsta og hansara ella hennara trupulleikar. Livandi málburðurin og lættlesiliga skrivningarlagið gera innlivingina í persónarnar lætta, og av tí sama er torført at sleppa persóninum, tá farið verður til næsta ferðafólkið í bussinum. Hetta er tilvitað gjørt soleiðis fyri at dvøljast júst ikki skal við tann einstaka, tí hansara ella hennara trupulleikar eru allir gerandis, allir vælkendir, allir afturvendandi. Ongin sleppur undan, og persónar, sum fleiri aðrir høvuðspersónar í skaldsøguni eru á einum máli um hava eina lætta og ómakaleysa tilveru, bera kanska uppá tyngstu loyndarmálini.

Huglagið er tungt, men høga frásagnarferðin lættir um, og hóast lesarin situr eftir við einum ynski um at læra einstøku persónarnar betur at kenna, kenst eisini ein lætti, tá farið verður víðari til tann næsta. Nýggjur persónur, nýggj loyndarmál, júst sum trupulleikarnir hjá tí undanfarna gjørdust hugbindandi og tyngjandi í senn. Tá persónurin, sum lesarin helst fær identifiserað seg best við, júst tí hesin eins og lesarin er tann mest uttanfyristandandi og eygleiðandi í skaldsøguni, verður sum sligin á nevið, kennist hetta bæði forloysandi og uppiborið. Lesarin fangar seg sjálvan í at deila beiskleikan hjá hesi aldrandi kvinnuni yvir ímyndaða sorgleysa og skammleysa lívið hjá yngra ættarliðnum, sum undanfarnu kapitlarnir væl og virðiliga frammanundan hava staðfest als ikki eru sorgleys og alt annað enn skammleys.

Reyði tráðurin, ið bindur lagnurnar saman á hesi bussferðini, eru brennandi ynskini hjá hvørjum einstøkum um *at koma víðari*. Á sama hátt sum bussurin færir tey frá einum staði til annað, vilja tey sleppa víðari frá tí lötubæru og í summum førum tykisligu sugguni, tey eru í, og hetta eydnast bert summum teirra. Sum heild er lætt at finna samkenslu fyri einstøku persónunum, ikki tí tey ikki sjálvi eru sek í síni lagnu, men júst tí, at lætt er at identifisera seg við teirra stöðu. Ongin teirra biður um samkenslu, men kanska nevnliga tí, at tey ikki rætta hondina út, fær man sum lesari hug at rætta teimum hana, væl vitandi at allir teirra trupulleikar eru av slagnum, sum bert tey sjálvi fáa gjørt nakað við.

Við hesi bókini hevur Ingun Christensen skrivað eina tíðar- og staðarleysa skaldsøgu, sum fangar lesaran á bæði real- og metaplaninum og fastheldur honum frá byrjan til enda. Skaldsøgan er stutt, og hóast hon er brotakend, fær ein sum lesari hug til at lesa hana í einum høggi í vón um eitt slag av forloysing, ið eisini er tað, sum allir høvuðspersónarnir í skaldsøguni tráa eftir. Um lesarin fær tað, er, eins og fyri persónarnar í skaldsøguni, individuelt.